

УДК 657

Сичук С.М., здобувач

Луцький національний технічний університет

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ НА ІННОВАЦІЇ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛІНГУ

У статті наведено класифікацію витрат для цілей обліку та контролінгу; досліджено деякі питання формування інформації щодо витрат на інновації в бухгалтерському обліку.

Ключові слова: інновації, класифікація витрат, облік, контролінг.

Sychuk S.

CLASSIFICATION EXPENSES OF INNOVATION AND THEIR LINES IMPROVEMENT FOR PURPOSES ACCOUNTING AND CONTROLLING

The classification of expenses needed for accounting and controlling; attempt to resolve some issues generate information about the expenses of innovation in accounting.

Keywords: innovations, classification of expenses, accounting, controlling.

Сичук С.Н.

КЛАССИФИКАЦИЯ ЗАТРАТ НА ИННОВАЦИИ И НАПРАВЛЕНИЯ ИХ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ДЛЯ ЦЕЛЕЙ УЧЕТА И КОНТРОЛЛИНГА

В статье приведена классификация затрат для целей учета и контроллинга исследованы некоторые вопросы формирования информации о расходах на инновации в бухгалтерском учете.

Ключевые слова: инновации, классификация затрат, учет, контроллинг.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Перехід української економіки до інноваційної моделі розвитку має на меті забезпечити піднесення конкурентоспроможності через активізацію інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.[6]. Це можливо за рахунок створення нових технологій та активізації впровадження нової техніки. Визначну роль, при цьому, відіграє розкриття та висвітлення інформації, необхідної для прийняття управлінських

рішень. Це зумовлює необхідність розробки такої методики обліку витрат інноваційної діяльності, яка б задовольняла потреби користувачів всіх рівнів.

Оцінювання результатів інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, її облік вимагають нових концептуальних підходів. Одним із факторів низької ефективності інвестиційно-інноваційних проектів є недосконалість обліку витрат на інновації. Без об'єктивної, достатньої та достовірної інформації, що повинна забезпечуватися насамперед системою бухгалтерського обліку на підприємстві, ефективно управляти інноваційними процесами на підприємстві неможливо.

Чинні облікові моделі не надають достатніх та достовірних даних для проведення економічного аналізу в сфері інновацій. Тому, слід розробляти науково-обґрунтовану систему обліку й аналізу витрат, доходів і результатів інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питанням обліку інноваційної діяльності та класифікації витрат присвячені праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як І. Бланка, О. Бродкіна, В. Василенко, О. Волкова, Л. Гнилицької, А. Гречан, О. Грицай, Н. Гуріної, М. Денисенка, А. Єфремова, Н. Краснокутської, Я. Крупки, Л. Нападовської, М. Пушкаря та ін.

Значну увагу удосконаленню обліку витрат на інновації приділила у своїх дослідженнях О. Грицай, яка запропонувала альтернативну схему відображення інноваційної діяльності в обліку підприємств з використанням окремого рахунку [2].

О. Бородкін та Л. Гнилицька висвітлили один із варіантів відображення в обліку витрат на підготовку і освоєння нових виробів використовуючи кошторисні ставки [5; 6].

Аналіз літературних джерел показав, що єдиної класифікації витрат на інновації немає, а питання обліку витрат на інноваційні процеси потребують подальшого вивчення.

Метою дослідження є вивчення особливостей класифікації витрат на інновації та доповнити їх. А також створити передумови для подальшого розвитку системи обліково-аналітичного забезпечення процесу інноваційного розвитку підприємства.

Цілі статті. Дослідити класифікацію витрат підприємств та зробити висновок про її відповідність сучасним потребам управління. Розмежовувати витрати звичайної виробничої діяльності з витратами

на інноваційні процеси. Удосконалити класифікацію витрат на інноваційні процеси.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Поділ витрат на різноманітні види за відповідними ознаками класифікації спрямований на вирішення різноманітних завдань управління. Виділяють три узагальнені напрями класифікації витрат:

1) визначення собівартості продукції і отримання прибутку – служить цілям калькулювання собівартості, визначення прибутку тощо;

2) планування та прийняття управлінських рішень – підготовка інформації для прийняття рішень, спрямованих в майбутні періоди;

3) здійснення контролю і регулювання – дозволяє враховувати і аналізувати витрати в розрізі окремих підрозділів і центрів відповідальності.

Розробка та застосування в обліку класифікацій витрат, відповідно до напрямів, посилює роль облікової інформації в плануванні, нормуванні, аналізі, контролі та в системі управління витратами в цілому. Діючи класифікацію витрат необхідно доповнити групуванням витрат, які враховують інноваційний процес.

Таблиця 1

Класифікація витрат на створення та освоєння інновацій

№	Ознака класифікації	Види витрат
1.	За типами інновацій	Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, продуктові, процесові, маркетингові, організаційно-управлінські.
2.	За стадіями життєвого циклу продукції	Підготовка виробництва, виробництво, експлуатація, утилізація.
3.	За способом включення до собівартості інновацій	Прямі, непрямі
4.	За характером витрат	Поточні, капітальні
5.	За періодичністю виникнення	Періодичні, поточні, одноразові
6.	За джерелами фінансування	Власні, залучені

7.	За способом групування	За економічними елементами, за статтями калькуляції
8.	За способом економічного обміну	Трансформаційні, трансакційні, організаційні
9.	За значимістю щодо здійснення контролю	Регульовані, нерегульовані
10.	За цільовим направленням	Впровадження нового обладнання, технології, створення нової продукції

Розукрупнення об'єктів обліку витрат дозволить вдосконалити систему обліку витрат на інновації. Тому необхідно приймати об'єктом обліку витрати окремого етапу, а не цілого проекту.

В обліку інформація про витрати на інноваційні процеси не відображається в систематизованому вигляді. Структуру і зміст аналітичного обліку не розроблено на законодавчо-нормативному рівні. Недоліки методики обліку та планування витрат на інноваційні процеси зумовлюють те, що формування показників звітності про інноваційну діяльність підприємства є доволі трудомісткою процедурою, яка потребує додаткових розрахунків та не забезпечує повної і цілісної картини про інноваційні процеси на підприємстві. Відсутність методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку витрат інноваційної діяльності призвела ускладнення визначення собівартості кожного етапу робіт і формування загальної суми цих витрат.

Аналітичний облік витрат на інноваційну діяльність доцільно вести за типами інновацій: витрати на науково-дослідні роботи, витрати на випуск нового виду продукції (продуктові інновації), витрати на освоєння нової технології (технологічні інновації), витрати на організаційно-управлінські інновації. Також можливий варіанта ведення аналітичного обліку витрат інноваційної діяльності за напрямками інновацій: внутрішні науково-дослідні роботи; придбання НДР; придбання машин, обладнання та програмного забезпечення; придбання інших зовнішніх знань; інші витрати.

Також доцільною є пропозиція О. Грицай виокремити конкретний рахунок для обліку витрат на інноваційні процеси, на якому б накопичувалися усі витрати підприємства, пов'язані з інноваційною діяльністю. Запропонований рахунок буде транзитним. Витрати на інноваційні процеси визнаватимуть витратами певного

періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені [2].

Для управління можна використовувати обидві методики ведення обліку одночасно, оскільки вони характеризують інформацію про витрати інноваційної діяльності з різних аспектів.

Висновки. На сьогодні питання створення інформаційної та методичної бази з обліку витрат інноваційної діяльності є відкритим на нормативному рівні. Необхідні заходи, які були б направлені на збільшення і стимулювання діяльності інноваційних підприємств як на вітчизняному, так і на зарубіжному ринках товарів і послуг.

Запропонована класифікація витрат на інноваційні процеси особливо важлива для підприємств, які обрали інноваційний шлях розвитку. Адже правильний вибір класифікаційних ознак є запорукою своєчасного одержання управлінської інформації.

1. Закон України “Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002 № 40-IV у редакції Закону від 08.09.2011р. № 3715-VI.
2. Грицай О.І. Напрями удосконалення обліку витрат на інноваційні процеси / О.І. Грицай // Проблеми економіки та менеджменту: Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. – 2010. – № 683 – 253 с.
3. Гуріна Н.В. Інноваційний аспект формування витрат підприємств // Фінансова сфера та її роль у зростанні конкурентних переваг національних економік: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Ірпінь-2009, 12-13 березня, 2009 р.: тези доповідей. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2009. - С. 594-597
4. Крупка Я. Варіанти обліку інноваційних процесів на підприємстві // Бухгалтерський облік і аудит №5, 2006. - С.11-18
5. Бородкін О.С. Про формування та облік собівартості продукції в ринкових умовах / О.С. Бородкін // Бухгалтерський облік і аудит. – 2002. – № 3. – 41 с.
6. Гнилицька Л.В. Удосконалення обліку витрат на освоєння і розробку нової продукції в приладобудуванні / Л.В. Гнилицька // Бухгалтерський облік і аудит. – 2000. – № 10. – 48 с.
7. Кантаєва О.В. Формування обліково-аналітичного забезпечення інноваційної діяльності / О.В. Кантаєва // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. 2009. - №1 (47) . – С. 281-30.